

Oy kullanmak, ya da kullanmamak?

Her oy sayılır!

Konular	Demokrasi, Yurttaşlık, Genel insan hakları
Zorluk	Düzyey 4
Grup büyüklüğü	Herhangi
Süre	270 dakika (3 bölüm)
Genel bakış	Bu etkinlik aşağıdaki konular üzerine uygulanan bir anket çalışmasını ele alır: <ul style="list-style-type: none"> • Seçimlerde oy kullanma • Toplumsal katılım
İlgili haklar	<ul style="list-style-type: none"> • Ülke yönetimine katılma hakkı • Demokratik seçimlere katılma hakkı • İfade özgürlüğü
Amaçlar	<ul style="list-style-type: none"> • Seçimlerde kullanılan oyların değerini kavramak • Bilgiye erişme ve bilgiyi analiz etme becerisi geliştirmek • Demokratik bir ortamda her yurttaşın kişisel katkısının bilincine varmak
Materyal	<ul style="list-style-type: none"> • 1 ve 2 nolu anket formları (her çift için birer tane) • “Anketin nasıl yürütüleceğine dair notlar” başlıklı metni çoğaltın (her çift için birer tane) • Herkese birer tükenmez ya da kurşun kalem • Büyük boy kâğıt (A3) ya da yazı tahtası kâğıdı ve markörler • Yapışkan bant
Hazırlık	<ul style="list-style-type: none"> • Büyük boy bir kâğıda, anket formu örneğinin fotokopisini çıkarın. Bunu açıklama yaparken kullanacaksınız • Yazı tahtası kâğıdına 1 ve 2 nolu anket formu örneğini çıkarın. Bunu sonuçları biraraya getirmek için kullanacaksınız • Etkinlik için bir zaman çizelgesi çıkarın. Birinci bölüm (anketin tanıtımı) için 60 dakika, ikinci bölüm (anket) için en az 120 dakika ve üçüncü bölüm (sonuçların analizi, bilgilendirme ve değerlendirme) için 90 dakika'ya ihtiyacınız olacak.

Yönerge

Bölüm I: Anketin tanıtımı

1. İlk oturumda, katılımcıların toplumdaki insanların oy kullanma ya da kullanmama nedenlerini anlamak üzere sahada yürütülecek bir anket çalışmasına hazırlanacağını anlatın.
2. Katılımcılara bir sonraki (ya da ilk?) genel ya da yerel seçimlerde oy kullanmaya niyetli olup olmadıklarını sorun. Tercihlerine göre ellerini kaldırsınlar. Ardından grubu oy kullanmaya niyetli olanlar (A) ve olmayanlar (B) olarak iki gruba ayırın. İki grubun sayısını dengelemek için “bilmiyorum” diyenler iki gruba rastlantısal olarak dağıtılabilir.

KONULAR

DEMOKRASI

YURTTAŞLIK

GEN. İNSAN HAKLARI

ZORLUK

DÜZEY 4

GRUP BÜYÜKLÜĞÜ

HERHANGİ

SÜRE

270 DAKIKA

3. Her gruptan neden oy kullanmak istedikleri ya da istemediklerine dair sebepleri sıralamalarını isteyin. Sebepleri büyük boy bir kâğıda liste halinde yazmalılar. Listeyi hazırlamak için 15 dakika süre verin.
4. İki grubu biraraya toplayın, A ve B gruplarından birer temsilcinin listede yazanları aktarmasını isteyin. Sonunda kısa bir tartışma için zaman ayırın, yeni önerileri listeye ekleyin.
5. Anket formlarını dağıtın. Büyük anket formu örneğini gösterin. Formun birinci bölümünün 'oy kullanmayanlar'ın yanıtları için, ikinci bölümünün ise 'oy kullananlar' için olduğunu aktarın. 2. soru dışındaki soruların birbiriyle aynı olduğunu aktarın. 2. soru iki bölümde farklıdır. Soruların üzerinden geçerek katılımcılar için netleşmesini sağlayın.
6. Yanıtları kaydetme yöntemini aktarın. Gruba örneği gösterin (bilgi materyaline bakın) ve hesabın tutulması için "beşli çentik" yönteminin nasıl uygulandığını anlatın.
7. Önceden çoğalttığımız "anketin nasıl yürütüleceğine dair notlar" metnini her çiftte bir tane düşecek şekilde dağıtın. Notların üzerinden geçin ve aşağıdaki noktalar üzerinde konuşun:
  - Görüşme yapılan kişilerin rastlantısal olarak seçilmesinin nasıl sağlanacağı
  - Her çiftin kaç kişiye soru yönelteceği (Ne kadar fazla o kadar iyi!)
  - Anketin ne zaman ve nerede uygulanacağı
  - Anketin ne zaman sonuçlanacağı
  - Biraraya gelip sonuçlar üzerinde tartışmak için ne kadar süre ayrılacağı
8. Eğer herkes göreve hazırsa, bölüm 2'ye –anketin uygulanmasına– geçin!

Bölüm 2: Sonuçların analizi

Anket formları tamamlandı. Gruplar sonuçları düzenlemek, analiz etmek ve sonuçlar üzerine tartışmak üzere biraraya gelsin. Bunun için 60 dakikalık süre ayırın.

1. Çiftlerden kutulardaki rakamların toplamını bulup bunları iki büyük tablonun içine eklemelerini isteyin. Böylelikle tüm gruptan gelen bilgiler biraraya gelmiş olur ve grubun tamamının sayısal verileri hesaplanabilir. Grupların görüşme yapılan kişinin sunduğu "sebepler"i de kaydetmeleri gerekir. Eğer bir sebep birden fazla öne sürüldüyse, bunun ne sıklıkta söylendiğini "beşli çentik" yöntemini kullanarak gösterebilirsiniz.
2. Tüm bilgiler biraraya geldiğinde katılımcılardan aşağıdaki istatistikleri hesaplamalarını isteyin:
  - Soru yöneltilen toplam kişi sayısı
  - Oy kullananların ve kullanmayanların toplam örneklem sayısına oranı
  - Soruları yanıtlayan erkek ve kadınların oranı
  - Soru yöneltilen kişilerin yaş gruplarının görüşülen insan sayısının toplamına oranı
  - Oy kullananlar arasında en düşük sayıya sahip yaş grubu
  - Oy kullananlar arasında en yüksek sayıya sahip yaş grubu
  - Oy kullanmamak için en sık gösterilen sebep
  - Oy kullanmak için en sık gösterilen sebep
  - İnsanlar genellikle kişiyle mi bağlantılı yoksa partiyle mi bağlantılı (iki türlü de) gerekçeler gösterdiler?
3. Şimdi katılımcılarla, anketi uygularken iyi vakit geçirip geçirmediğini, ne tür deneyimler edindiklerini tartışın ve neler öğrendiklerini sorun.

Bilgilendirme ve değerlendirme

Sonuçların genel olarak tartışıldığı bölümde, birçok farklı konuya değinebilirsiniz, örneğin:

- Anket çalışması yaparken grup neler düşünüyordu? İnsanlar anket sorularını yanıtlamak için genel olarak hazırlıklı mıydı?
- Anketi uygulamak zor muydu? İyi vakit geçirdiler mi?
- Grup nüfusun bütününe “temsil” eden bir örneklem oluşturmayı başardı mı? Bunu yaparken karşılaşılan güçlükler neydi?
- Grubun elde ettiği sonuçlar bağlamında bir yargı oluşturulurken karşılaşılan güçlükler nedir? Bunlar nasıl aşılabılır?
- Ortaya grubu şaşırtan bir istatistik çıktı mı?
- Beklenmedik sonuçlar ortaya çıktı mı?
- İnsanlar tarafından verilen yanıtlar grubunuzun düşünceleriyle örtüşüyor mu? Grubunuzun, nüfusun bütününe “temsil” ettiğini düşünüyor musunuz?
- Anket çalışmasını yeniden uygulayacak olsalar yapmak isteyecekleri farklı bir şey olur muydu?
- Anketin sonuçları toplumun/topluluğunuzun seçmen davranışları hakkında gerçekçi bulgular sunuyor mu? Neden?
- İstatistiksel veriler çoğunlukla bir iddiayı desteklemek üzere sunulan, gerçekleri yansıtan verilerdir. İstatistiksel verilere karşı ne kadar tedbirli olunması gerekir?
- Grubun bir ihtiyaç veya eylem olarak oy kullanmaya ilişkin görüşü şu anda nedir? Herhangi bir kişinin görüşü değişti mi (her iki yönde de olabilir!)? Eğer öyleyse, en ikna edici iddia hangisiydi?

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Anketin planlandığı 1. bölüm, 2. bölümde uygulanan anket çalışmasının temelini oluşturmak içindir. Etkinliğin gayesini etkinliğin en başında açık bir biçimde dile getirebilirsiniz; yani genç insanların demokratik süreçlere yapabilecekleri katkıyı anlamalarını sağlamak olarak açıklayabilirsiniz. Oy kullanmaları için onları “ikna etmek” üzere konuşma yapmak yerine etkinliğin bu yönünü anlatmanız tavsiye edilir. Grubun her üyesinin oturumun sonunda kendi kararını vermesi gerektiğini, bu yüzden de oy kullanmak için birçok geçerli sebep olduğunun farkına varmaları gerektiğini söyleyin.

Oy kullanma ya da kullanmamaya ilişkin tartışmanın (Adım 4) mümkün olduğu kadar “nesnel” olmasına özen gösterin. “Oy kullananlar”ın, “oy kullanmayanlar”ın üstüne gitmesine izin vermeyin. Bu tartışmanın çok uzun sürmemesine dikkat edin; burada amaçlanan anket çalışması için hazırlıkların yapılmasıdır.

Anketin nasıl yürütüleceğine dair tartışmayı (7. adım) yürütürken, grubun bu çalışmayı yaparken karşısına çıkabilecek sorunları dikkate almalısınız. Bazı toplumlarda, sokakta tanımadıkları kişiler tarafından sorular yöneltilmesi, insanları rahatsız edebilir. Böyle bir durumda, grup üyelerinin anket sorularını arkadaşlarına ve tanıdıklarına yöneltmesi daha uygun olacaktır.

Grubun ne kadar veriyle başa çıkabileceğini tahmin etmeniz çok önemlidir. Katılımcıların karmaşık hesaplamalara saplanıp kalmaması için fazla sayıda veri toplanmamasına dikkat edin. Grubunuz büyükse, küçük bir grupta olduğundan daha az sayıda insanla görüşme yapılmalıdır.

İzleme önerileri

Sayfa 326'da demokrasi üzerine yazılmış arka plan bilgisine göz atın. Ülkenizde kadınlara seçme hakkının hangi tarihte verildiğini öğrenin. Aynı zamanda yaşadığınız toplumda bugün hangi kesimin seçme hakkına sahip olmadığını bulmaya çalışın (örneğin –çocuklar, göçmenler, mahkumlar, vs.). Bunun sebeplerini, adil olup olmadığını tartışın.

Demokratik bir toplumda, insanların kendilerini ilgilendiren konularda eyleme geçmeleri için birçok olanak mevcuttur. Sayfa 198'deki "Elektrik Santrali" etkinliği sosyal değişimin geliştirilmesi için izlenmesi gereken çeşitli yollar üzerine düşünme fırsatı verir.

Eylem fikirleri

Ülkenizde kadınlara seçme hakkı verilen tarihte bir kutlama düzenleyin.

Toplumunuzda seçme hakkı olmayan gruplar mevcutsa ve bunun adil olmadığını düşünüyorsanız, meclis üyelerine grubunuzun bu durumdan ne kadar kaygı duyduğunu dile getiren bir mektup yazın. Başka kişilerden de imza toplayın.

Önemli gün

5 Aralık 1934

Anketin nasıl yürütüleceğine dair notlar

Görüşme yapılacak kişilerin bulunması

1. Görüşme yapılacak kişileri *rastlantısal* olarak seçin: Başka bir deyişle ankete dahil edilecek ya da edilmeyecek kişileri *genç, yaşlı, hoş, kadın*, vs. oldukları için "seçme"ye kalkmayın. Önyargılı olma eğiliminden kaçının.
2. Görüşme yapmak istediğiniz kişiye anket için birkaç soru sormanın sakıncası olup olmadığını sorun; kim olduğunuzu aktarın; yanıtlarda ismin belirtilmeyeceğini ve anket sonuçlarının kamuya açık olmayacağını belirtin. Anket sadece etkinliği düzenleyen grubun kullanımıyla sınırlıdır.

Görüşmenin kaydı

1. Görüşme yapılmak istenen kişi ankete katılmayı kabul ederse, en son seçimlerde oy kullanıp kullanmadığını sorun. Yanıt "hayır" ise 1 nolu "oy kullanmayanlar" isimli anket formunu doldurun. Yanıt eğer "evet" ise 2 nolu "oy kullananlar" anket formunu doldurun.
2. Soru 1: Görüşülen kişi bir sakınca görmüyorsa yaşını vermelidir. Aksi takdirde sondaki sütuna bir işaret konulmalıdır.
3. Soru 2: Görüşülen kişiye seçenekleri göstererek bir tanesini seçmesini isteyin. Farklı bir sebep öne sürüyorsa bu sebep E sütununa yazılmalıdır. Not: B ile C arasındaki fark, B'nin *kişinin kendisiyle ilgili bir* sebep olması, C'nin ise bir *partiyle ilgili* olmasıdır.
4. Sonradan kolay sayılabilmesi için işaretler belirgin olmalıdır. Mümkün olan en fazla sayıda kişi anket formuna kaydedilmelidir. Bir işaret bir kişinin verdiği yanıtı karşılık gelmelidir.

BİLGİ MATERYALİ**Anket formu****I: Oy kullanmayanlar**

Soru 1: Hangi yaş aralığı içindediniz? (İsteğe bağlı)

	25 altı	25-40	40-60	60 üstü	Söylemeyi tercih etmiyor
ERKEK					
KADIN					

Soru 2. Son seçimlerde oy kullanmamanızın asıl nedeni neydi?

- A. Sonuca bir etkisi olmayacağını düşündüm
- B. Oy atmak isteyeceğim kimse yoktu
- C. Sunulan politikaların hiçbiriyle hemfikir değildim
- D. Zahmete girmek istemedim
- E. Farklı bir sebep (detay verin):

A	B	C	D	E

2: Oy kullananlar

Soru 1: Hangi yaş aralığı içindediniz? (İsteğe bağlı)

	25 altı	25-40	40-60	60 üstü	Söylemeyi tercih etmiyor
ERKEK					
KADIN					

Soru 2. Son seçimlerde oy kullanmanızın asıl sebebi neydi?

- A. Demokratik bir sorumluluk olduğunu düşündüm
- B. [Bir kişi] için oy kullanmak istedim
- C. [Bir parti] için oy kullanmak istedim
- D. [Farklı bir kişi/partinin] kazanmasını istemedim
- E. Farklı bir sebep (detay verin):

A	B	C	D	E

Doldurulmuş anket formu örneği

Anket formu 1: Oy kullanmayanlar

Soru 1: Hangi yaş aralığı içindediniz? (İsteğe bağlı)

	25 altı	25-40	40-60	60 üstü	Söylemeyi tercih etmiyor
ERKEK					
KADIN					

Soru 2. Son seçimlerde oy kullanmamanızın asıl nedeni neydi?

- A. Sonuca bir etkisi olmayacağını düşündüm
- B. Oy atmak isteyeceğim kimse yoktu
- C. Sunulan politikaların hiçbiriyle hemfikir değildim
- D. Zahmete girmek istemedim
- E. Farklı bir sebep (detay verin):

A	B	C	D	E
 	 	 	 	<ul style="list-style-type: none"> • O sırada oy kullanmam gereken yerde değildim • Politikacılara inanmıyorum • Biri oy kullanmamamı söyledi